

2012-02-13

Dnr 43-2010:4949

Göteborgs kommun

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg

ostra@ostra.goteborg.se

Rektor vid Utmarksskolan

tibor.ragnmark@ostra.goteborg.semats.varna@ostra.goteborg.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Utmarksskolan
i Göteborgs kommun

Tillsyn av Utmarksskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Göteborgs kommun, stadsdelen Östra Göteborg, under åren 2011 och 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Utmarksskolan besöktes av Skolinspektionen den 22 och 23 november 2011 samt den 2 februari 2012.

I årskurs 9 nådde 41 procent av eleverna målen i samtliga ämnen år 2011. Kunskapsresultaten måste förbättras och arbetet för ökad måluppfyllelse intensifieras. Skolinspektionen konstaterar att i åtgärderna för ökad måluppfyllelse måste arbetet med särskilt stöd förbättras. Arbetet organiseras inte så att alla elever i behov av särskilt stöd kan få detta. I åtgärdsprogrammen identifieras inte elevernas behov eller hur dessa ska mötas med konkreta stödinsatser. Elever med annat modersmål än svenska får inte studiehandledning på modersmålet, trots att detta många gånger utgör den viktigaste stödåtgärden för dessa elever. Inte heller eleverna i förberedelsegrupperna får studiehandledning på modersmålet. Detta resulterar i att eleverna inte får undervisning i ämnen där läraren anser att kunskaperna i svenska språket inte räcker till. Elevernas ämneskunskaper kartläggs inte, utan det avgörande för hur undervisningen bedrivs är elevernas nivå när det gäller svenska språket. Elevernas kännedom om målen och inflytande över utbildningen är andra områden som måste utvecklas för att öka måluppfyllelsen på skolan.

Enligt Skolinspektionens enkät och intervjuer med elever och personal förekommer kränkande behandling och det är ibland bristande studiero under lektionerna. Det finns inget gemensamt förhållningssätt kring dessa frågor och variationerna i arbetet med trygghet och studiero är stora. Skolans ordningsregler är inaktuella och skolan saknar en aktuell plan mot kränkande behandling. Elevhälsan på skolan arbetar med värdegrundsfrågorna på ett medvetet sätt, men systematiken i skolans värdegrundsarbete måste utvecklas så att samma förhållningssätt råder över hela skolan oavsett lärare. De nuvarande rektorerna har tjänstgjort på skolan sedan början av augusti. Skolan har dessförinnan haft täta rektorsbyten. Rektorerna menar att de fortfarande känner sig för och försöker skaffa sig kunskap om skolan. Detta har dock inneburit att utvecklingsarbetet stannat upp och att skolan blivit utan pedagogisk ledning. Rektor måste skapa strukturer och en fungerande organisation som ger förutsättningar för kommunikation inom skolan så att hela skolan går åt samma håll. Det finns inte tidsmässigt utrymme för att vänta. Även elever som går på en skola där man byter rektor har rätt till en god utbildning som lever upp till kraven i författningarna. Kvalitetsarbetet måste komma i gång för att identifiera utvecklingsbehoven och öka måluppfyllelsen.

2012-02-13

2 (19)

Dnr 43-2010:4949

Rektorerna menar att Utmarksskolan är en skolenhet. De har delat upp ansvaret för arbetslagen och tar ett gemensamt ansvar för övriga frågor. En skolenhet får enligt skollagen bara ha en rektor.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Utmarksskolan i Göteborgs kommun, stadsdelen Östra Göteborg, måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **15 maj 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Rektorn och lärarna klargör inte för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd (4 kap. 14 § andra stycket skollagen)
- Skolan klargör för elever vilka mål utbildningen har (Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter)
- Undervisningen utgår från och omfattar läroplanens / kursplanernas krav (1 kap. 11 § skollagen, 5 kap. 14–15 §§ skolförordningen, Lgr 11 / Lpo 94 och förordning om kursplaner)

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 §, 4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande / Lpo 94 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande)
- Eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen)
- Rektorer och lärare vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende (5 kap. 6 § första stycket skollagen)
- Skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen)
- Det finns för varje skolenhet en plan mot kränkande behandling som innehåller dels konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts, dels

2012-02-13

4 (19)

Dnr 43-2010:4949

vilka rutiner som gäller om personal kränker elever (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen)

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör (Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Skolan ger studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen)
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen)

Bedömning och betygssättning

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (2 kap. 34 §, 3 kap. 14 § skollagen)
- I de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls (4 kap.5 § skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Rektorn ser till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna (4 kap. 5 § skollagen)
- Rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar)
- Rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen)

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektor har beslutat om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut som följer av författningarna (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen)

2012-02-13

6 (19)

Dnr 43-2010:4949

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Skolan erbjuder inte eleverna språkval i enlighet med författningarna.

Huvudmannen ser inte till att eleverna fullgör sin skolgång.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Skolan erbjuder eleverna språkval i enlighet med författningarna (9 kap. 5–6 §§ skolförordningen)
- Skolan har rutiner för närvarokontroll och rektorn ser till att vårdnadshavare kontaktas vid ogiltig frånvaro (7 kap. 17 § första och fjärde styckena skollagen)

Omfattning och resurstillgång

Eleverna erbjuds inte utbildning i den omfattning de har rätt till.

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Den totala undervisningstiden för varje elev uppgår till minst 6 665 timmar och följer de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten (10 kap. 3–5 §§ och bil 1 skollagen)
- Eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande (2 kap. 36 § skollagen)

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Offentlig statistik visar att 41 procent av eleverna i årskurs 9 nådde målen i samtliga ämnen år 2011 att jämföra med 77 procent i riket. 42 procent av eleverna var inte behöriga till något nationellt program i gymnasieskolan jämfört med 12 procent i riket. Det genomsnittliga meritvärdet var 159 jämfört med genomsnittet i riket som var 211. Över tid visar resultaten att en kraftig nedgång skedde mellan åren 2009 och 2010. Det genomsnittliga meritvärdet sjönk från 203 till 147 och andelen som nått målen i alla ämnen sjönk från 72 till 42 procent. Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans nationella program sjönk från 80 till 51 procent.

Det är skillnad mellan flickors och pojkars resultat i årskurs 9 vid Utmarksskolan. Pojkarnas resultat ligger över flickornas och lägst resultat har flickor med utländsk bakgrund. Offentlig statistik visar vidare att det är skillnad på flickors och pojkars resultat i olika ämnen i årskurs 9. Så har till exempel 47 procent av pojkarna MVG i ämnet idrott och hälsa men 0 procent av flickorna. 42 procent av flickorna nådde inte målen i ämnet idrott och hälsa att jämföra med 13 procent av pojkarna. I ämnet kemi nådde 54 procent av flickorna inte målen mot 28 procent av pojkarna.

Vid intervjuer och i skolans egen enkät uppger många elever att det förekommer kränkningar och att det ibland är bristande studiero i klassrummen. Det saknas en aktuell plan mot kränkande behandling vid skolenheten. Elevhälsan arbetar med värdegrundsfrågorna och genomför en elevenkät för att kartlägga situationen på skolan. Skolklimatet uppfattas idag som lugnare än tidigare, men skolan behöver fortsätta sitt arbete för att tillförsäkra eleverna en lugn och trygg skola.

Alla elever ges inte möjligheter att lägst nå målen att uppnå / kunskapskraven i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelsen i värdegrundsarbetet.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Rektorn och lärarna klargör inte för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever har.

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. I läroplanen anges att skolan ska klargöra för elever vilka mål utbildningen

har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever har. I läroplanen anges vidare att utbildningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

I intervjuer med elever framkommer att det varierar hur väl insatta eleverna är i de mål som gäller för utbildningen. Det varierar mellan lärare i vilken omfattning målen presenteras. Ofta nöjer sig lärarna med att presentera kravnivåer och betygskriterier, men kursplanerna behandlas inte. Variationerna bekräftas i intervjuer med lärare och rektorer. Det finns en utlagd mentorstid på schemat då det är tänkt att informationen ska ges, men hur tiden används är upp till varje lärare. Vad avser information om inflytande och samråd ger både elever och rektorer en bild av att det inte finns någon systematik i informationen. Det finns ett elevråd på skolan, men rutiner för elevrådets arbete och elevernas inflytande över gemensamma frågor saknas på skolan. I intervju med elevrådet framkommer att också dessa elever har fått dålig information om rätten till inflytande och delaktighet.

I intervjuer med lärare och rektor framkommer att ämnet svenska som andraspråk inte erbjuds annat än som stöd i svenska. Eleverna i en undervisningsgrupp läser svenska tillsammans och i efterhand beslutar läraren i vilket ämne de ska betygssättas.

Av utredningen framgår att elever inte får information om målen för utbildningen. Vidare informeras de inte om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. Undervisningen utgår inte från och omfattar inte läroplanens / kursplanernas krav eftersom undervisningen i ämnet svenska som andraspråk inte sker enligt kursplanen utan erbjuds som stöd i ämnet svenska. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 4 §, 4 kap. 14 § andra stycket skollagen, 5 kap. 14–15 §§ skolförordningen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter och En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper / Lpo 94 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter och En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. I läroplanerna

anges att rektor har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

I intervjuer uppger lärare och elever att elevernas inflytande över undervisningen är mycket begränsat. Eleverna kan ibland ha inflytande över redovisningsformer och i vilken ordning olika uppgifter ska göras. Elever uppfattar inte att de kan ha inflytande över innehållet i undervisningen. Det som sker under lektionstid planeras av läraren. Rektorerna bekräftar att elevernas möjligheter till inflytande är begränsat och helt beroende på vilken lärare som undervisar. De anger också att det inte finns någon dokumenterad strategi för hur inflytandet ska utformas i verksamheten. Intervjuade lärare konstaterar att det inte finns något gemensamt synsätt när det gäller elevinflytande utan att det är upp till varje lärare att bestämma hur och om man arbetar med detta.

Av utredningen framgår att eleverna inte har ett aktivt inflytande över utbildningen eftersom deras inflytande inte är anpassat efter deras ålder och mognad och de inte har ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Utformningen av elevernas inflytande anges inte heller i planeringen av verksamheten. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ första stycket skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektor och lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Vidare ska det finnas ordningsregler som utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp på varje skolenhet. Enligt läroplanerna ska eleverna i skolan

2012-02-13

10 (19)

Dnr 43-2010:4949

möta respekt för sin person och sitt arbete. Vidare ska det enligt skollagen inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Varje år ska huvudmannen se till att det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Skollagen anger också att det ska finnas ordningsregler som har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp på varje skolenhet.

I intervjuer och i skolans egen enkät uppger elever och lärare att det förekommer kränkningar och att det ibland är bristande studiero under lektionerna. Intervjuade elever uppger att studieron till största delen beror på vilken lärare som undervisar. Samma undervisningsgrupp uppträder på olika sätt för olika lärare. Det förekommer att lärare ger elever en tillrättavisning utan att eleverna bryr sig om det. Rektor är medveten om skillnaden mellan lärare och uppger att de åtgärder som lärare och rektor vidtar inte räcker för att tillförsäkra alla elever en lugn och trygg miljö. De ordningsregler som finns på skolan är gamla och intervjuade elever känner inte till dem. Rektor säger i intervju att detta är något man behöver arbeta med. Rektor uppger att det saknas rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen. Skolan saknar en aktuell plan mot kränkande behandling. Den plan som finns avser läsåret 2010/2011 och en ny är under utarbetande.

Av utredningen framgår att aktuella ordningsregler saknas och att skolmiljön inte präglas av trygghet och studiero eftersom lärare och rektor inte vidtar de åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna en lugn och trygg skola. Utredningen visar vidare att det vid skolenheten inte bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever eftersom skolan saknar en aktuell plan mot kränkande behandling och rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 3, 5 och 6 §§, 6 kap. 6,8 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden

2012-02-13

11 (19)

Dnr 43-2010:4949

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Rektor ska enligt skollagen besluta om åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I läroplanen anges att rektor har ett särskilt ansvar för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer att de stödåtgärder som skolan erbjuder elever i behov av särskilt stöd inte räcker. Vidare framkommer det emellertid tydligt att det inte handlar om resurser till särskilt stöd utan mer om hur man organiserar arbetet. Innevarande läsår har tre speciallärare anställts, men lärarna menar att det har inte funnits någon klar tanke om hur dessa ska användas för att ge eleverna ett effektivt stöd. Rektor bekräftar bilden av bristande organisation av arbetet med särskilt stöd.

För elever som är i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram. Specialpedagogen och rektor uppger att man arbetat mycket för att förbättra åtgärdsprogrammen, men innehållet i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är bristfälligt. Elevers behov synliggörs inte och det framgår inte hur behoven ska tillgodoses. Det är inte heller tydligt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Utmarksskolan har en hög andel elever med annat modersmål än svenska. Enligt intervjuade lärare och rektor erbjuder skolan emellertid inte studiehundledning på modersmålet till de elever som har behov av det. Detta gäller såväl elever i reguljära klasser som elever i förberedelsegrupperna.

Av utredningen framgår att alla elever i behov av särskilt stöd inte får detta eftersom resurserna inte fördelas utifrån de behov som finns och studiehundledning på modersmålet inte erbjuds. Åtgärdsprogram som upprättas synliggör inte elevers behov och hur dessa ska tillgodoses. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8–10 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

2012-02-13

12 (19)

Dnr 43-2010:4949

/ Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att förskollärare, lärare och annan personal vid skolenheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Rektor ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Skollagen anger vidare att läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I intervjuer med lärare och rektor framkommer att lärarna vid Utmarksskolan samverkar i begränsad omfattning med andra lärare vid bedömning och betygssättning. Denna samverkan sker emellertid på lärarnas eget initiativ, men rutiner för detta saknas. Förutom för lärare som är ensamma i sitt ämne förekommer inte samverkan med andra skolor. I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår inte de insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven. Insatser som behövs för att eleven ska nå längre i sin kunskapsutveckling dokumenteras inte.

Av utredningen framgår att lärarna inte får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg och därmed ser rektor inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Vidare framgår att eleven och elevens vårdnadshavare inte informeras fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling eftersom det inte i de individuella utvecklingsplanerna anges vilka insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 4, 14 §§, 9 kap. 11 §, 10 kap. 12–13 §§ skollagen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem / Lpo 94 2.4 Mål och riktlinjer, Skola och hem

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektor tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

2012-02-13

13 (19)

Dnr 43-2010:4949

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt läroplanen har rektor det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas och ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras och genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Utmarksskolan har haft täta rektorsbyten och lärare och rektor menar att det pedagogiska utvecklingsarbetet inte har stått i fokus. Lärarna arbetar i stor utsträckning ensamma utan gemensamt synsätt eller riktning för verksamheten. I intervjuer ger lärarna uttryck för att de saknar pedagogisk ledning och pedagogiska diskussioner under ledning av rektor. Rektorerna bekräftar bilden, men betonar att de inte varit på skolan så länge. De tillträdde sina tjänster i början av augusti. Intervjuer och bristen på dokumentation visar att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på skolan. Vid intervjuer med lärare och rektor framkommer att de resultat som skolan når inte analyseras för att ligga till grund för utveckling av skolan. Intervju med rektor visar att det inte heller finns kunskap om orsakerna till skolans resultat.

Av utredningen framkommer att rektor inte ser till att det dagliga arbetet inriktas mot elevernas utveckling och lärande och inte tar sitt ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor ser inte heller till att lärarna får pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete. Kvalitetsarbetet dokumenteras inte och genomförs inte under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9 §, 4 kap. 4–7 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

2012-02-13

14 (19)

Dnr 43-2010:4949

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen och andra författningar.

Enligt uppgift från skolledningen är Utmarksskolan att betrakta som en skolenhet. Skolenheten har två rektorer. Skolinspektionen har i detta beslut bedömt vari rektor brister, men har inte kunnat härleda brister som avser rektors ansvarsområde till en specifik rektor efter som skolenheten har två rektorer och det bara får finnas en. Hur verksamheterna indelas i skolenheter enligt författningarna bedöms i beslutet för Göteborgs kommun, stadsdel Östra Göteborg (se vidare beslutet för stadsdel Östra Göteborg).

Av utredningen framgår att det inte formellt går att fastslå vem som är rektor för skolenheten, vilket medför att rektor inte beslutat om sin enhets inre organisation. Det går inte heller att avgöra vilka av de beslut som enligt författningarna ligger inom rektors ansvarsområde som är fattade av rätt person. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9-10 §§ skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Skolan erbjuder inte eleverna språkval i enlighet med författningarna.

Huvudmannen ser inte till att eleverna fullgör sin skolgång.

Motivering:

Enligt skolförordningen ska huvudmannen som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. En elev får i stället för något av dessa språk välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som andraspråk, engelska eller teckenspråk. Om en elev i grundskolan uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektor enligt skollagen se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om detta.

2012-02-13

15 (19)

Dnr 43-2010:4949

I dokument inför elevernas språkval och i intervju med rektor och lärare framkommer att skolans elever inom ramen för språkvalet även erbjuds undervisning i matematik.

Vid intervju med lärare framkommer att det saknas rutiner för att följa upp elevernas närvaro och rapportera detta till vårdnadshavare. Varje lärare har sitt eget system. Nyanställda lärare uppger att de inte vet hur de ska hantera detta och de har inte heller fått någon information om detta av rektor. I intervju uppger rektor att det saknas heltäckande rutiner för närvarokontroll och för att rapportera elevers frånvaro till vårdnadshavare.

Av utredningen framgår att undervisning i matematik erbjuds inom ramen för språkvalet. Rutiner för att följa upp elevernas närvaro och informera elevens vårdnadshavare saknas på skolan, vilket innebär att huvudmannen inte ser till att eleverna fullgör sin skolgång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 8 §, 7 kap. 17 § skollagen, 9 kap. 5–6 §§ skolförordningen

Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång

Bedömning:

Eleverna erbjuds inte utbildning i den omfattning de har rätt till.

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Motivering:

Enligt skollagen ska den totala undervisningen för varje elev uppgå till minst 6665 timmar och följa de bestämmelser om fördelning av undervisningstiden som gäller för skolenheten. Vidare ska eleverna i grundskolan enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek.

Eleverna i skolans två förberedelsegrupper har enligt rektor och undervisande lärare inte undervisning i den omfattning som skollagen anger. De erbjuds inte heller undervisning i skolans samtliga ämnen. Deras ämneskunskaper kartläggs inte och det finns exempel på elever som trots ämneskunskaper inte får möjligheter att utveckla sina kunskaper i ett ämne.

Intervju med rektor och elever samt besök i verksamheten visar att Utmarksskolan har ett litet bibliotek med en mycket begränsad och ostrukturerad samling böcker. Det finns ingen ansvarig för biblioteket vilket får till följd att det inte hålls öppet och inte heller används i undervisningen. Rektor uppger att det i praktiken inte finns något bibliotek på skolan. Eleverna har inte heller tillgång till något folkbibliotek i närheten av skolan.

2012-02-13

16 (19)

Dnr 43-2010:4949

Utredningen visar att eleverna inte erbjuds utbildning i den omfattning de har rätt till. Eleverna har inte heller tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller inte kraven i författningarna och huvudmannen föreläggs avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 35 och 36 §§, 10 kap. 3–5 §§ och bilaga 1 skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Utmarksskolan

Utmarksskolan erbjuder undervisning i årskurserna 6–9 för 228 elever. Vid skolan finns också två förberedelsegrupper för nyanlända elever. Arbetet bedrivs i tre arbetslag. Ett av arbetslagen omfattar de musikklasser som finns på skolan. På skolan finns en och en halv rektorstjänst. Rektorn på heltidstjänsten ansvarar för två arbetslag och rektorn med halvtidstjänst ansvarar för det tredje arbetslaget. I övrigt delar de två rektorerna på för skolan gemensamma uppgifter.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredaren Mats Aronsson och utredaren/juristen Julie Svane.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Barbro Nässén
Undervisningsråd/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).